

VOORUITBLIK 10^e VOORJAARSTOCHT - 21 april 2024 Nistelrode

De voorjaarsstocht van OLAT! Heerlijk, het is lente, wat is fijner om er op uit te trekken met OLAT. De voorjaarsstocht staat met een uitroepteken in mijn agenda. Het is een prachtige wandeling die alle deelnemers door het grootste aaneengesloten natuurgebied in Brabant leidt: de Maashorst. De langste afstand doet daarnaast Herperduin aan. Ook komen we door enkele buurtschappen, dus krijgen we vandaag een mooie afwisseling van natuurgebieden in een geografisch bijster interessant gebied en een eeuwenoud landschap.

Op het moment waarop ik een start maakte met deze vooruitblik zag het er buiten troosteloos uit: één lange bui, van de vroege ochtend tot de late avond. De winterserie in Milheeze was toen net achter de rug en dat was ook een natte bedoening. Maar deze sombere dagen zijn we vergeten. Het is lente, we hebben inmiddels al mogen genieten van enkele 'warmste maart-dagen ooit'.

De natuur ontluikt, de bomen en struiken worden iedere week groener, het fluitenkruid bloeit. Het is volop genieten en dat gaan we vandaag dan ook doen. Snel de wandelschoenen pakken en op weg naar Nistelrode!

Bij partycentrum Maxend ofwel de Brouwershoeve treffen we een gezellige drukte en al gauw staan we mét de routebeschrijving in de hand klaar om van start te gaan. We lopen direct op autoluwe wegen in het buitengebied van Nistelrode.

Begin 19e eeuw omschrijft de koster Adriaan Brock uit Sint-Oedenrode op zijn tocht door de Meierij het dorp Nistelrode als volgt: *"Is een zeer groot dorp, liggende rondom in eene groote en woeste heide. De huizen liggen er zeer verspreid zoo dat dit dorp niet schoon (lees: mooi) is."*

Nu waarden we de landelijke ligging, genieten we van de ruimte en vinden het hier heel 'schoon'!

Alle wandelaars lopen in noordelijke richting naar het buurtschapje Donzel.

Onderweg gaan de routes uiteen, de 10 km- en 15 km-lopers buigen af. Ze lopen door de kom van Nistelrode en komen op het fietspad dat hen via een tunneltje onder de A50 door leidt. Aan de andere kant van de snelweg komen we in het buurtschapje Loo, aan de westelijke rand van de Maashorst.

We lopen hier door een gebied waar de tijd geen vat op heeft gehad. Er zijn nog steeds kleine, oorspronkelijke percelen weilanden, akkers, bos, houtwallen en natte stukken. De drasheid van het land valt op, juist omdat het hier over hoge gronden gaat die op de horst (hoger gelegen gebied) liggen. Nog merkwaardiger is dat de iets westelijker gelegen lage gronden juist een stuk droger zijn. Maar we zitten hier dan ook op de Peelrandbreuk.

Ook de langere afstanden zien later in de route dit bijzondere natuurverschijnsel.

Een korte toelichting:

De breuklijn, in dit geval de Peelrandbreuk, blokkeert het vrij doorstromen van grondwater. Daardoor ontstaat kwel. Het grondwater wordt opgestuwd tot aan het maaiveld. Het opvallende gevolg hiervan is dat de hogere delen van het landschap, de horst, (denk aan de naam van het gebied Maashorst) het natste zijn en voor het grootste deel ook tamelijk moerassig. De slenk echter is ondanks de enkele meters lagere ligging aanzienlijk droger, zodat er gewassen, zoals tarwe en aardappelen op verbouwd kunnen worden.

Door de natte stukken zijn al eeuwen geleden gevarieerde bospartijtjes en kleine landbouwpercelen met bosschages eromheen ontstaan. Het is een prachtig, afwisselend gebied, waarin het fijn wandelen is. Het woord *loo* is trouwens afkomstig uit het Germaans. Het betekent: bosje op hoge zandgrond.

Een volgende splitsing: de 15 km gaat op weg naar de caférust LosdoorhetBos, terwijl de wandelaars op de 10 km de route vervolgen over smalle kronkelige paadjes tussen vliegdennen, berken en langs heideveldjes. Wat is het hier mooi! Na zo'n 3 km bos en heide komen zij weer samen met de wandelaars die 15 km lopen en gaan samen op weg naar de soeppost.

De wandelaars op de langere afstanden lopen verder in noordelijke richting. Zij steken de randweg van Nistelrode over en komen op een soort betonpad met een bijzondere naam: de 126^e Wingweg.

Dat vraagt om een korte toelichting: Al snel na Operatie Market Garden begonnen de Britse strijdkrachten met de aanleg van een tijdelijk vliegveld bij Nistelrode. Het kreeg de codenaam B.88 Heesch. Het vliegveld was bestemd als basis voor 60 tot 80 vliegtuigen en is in gebruik geweest van 6 december 1944 tot 18 april 1945. Aan de plaats van het vliegveld herinneren alleen nog de straatnamen Vliegveldweg en de weg waar we nu op lopen: de 126^e Wingweg.

Over bospaden lopen we naar Zevenbergen, dichtbij de A50 en A59. Bij dit buurtschapje liggen zeven grafheuvels uit de Bronstijd. Dat verklaart de naam. Wij vinden er onze wagenrust. Een lekker bekertje koffie, thee of chocolademelk wacht op ons, aangereikt door de, zoals altijd, goedgemutste vrijwilligers. Lekker even zitten, een praatje maken en dan weer op pad.

Na de wagenrust gaan ook deze afstanden via een tunneltje onder de A50 door. Weliswaar een ander tunneltje dan de 10 en 15 km. Hier vallen de grote boomstronken op. Deze liggen er om het kleine wild beschutting te bieden, zodat ook zij veilig aan de andere kant van de A50 kunnen komen.

Foto: Johan van de Sande

Deze foto toont de wijze waarop onze routebouwers, Johan en Johanna van de Sande, bij het uitzetten van de route veilig (lees: met droge schoenen) naar de overkant moesten komen. Op dat moment staan nog steeds stukken onder water. Maar we hebben er alle vertrouwen in dat het bij de voorjaarstocht goed komt!

We komen op de Maashorst en lopen dieper het gebied in. Kort hierna buigt de 40 km af en gaat een mooie lus maken naar het nabijgelegen natuurgebied Herperduin.

De 20 en 30 km blijven op de Maashorst. Ze lopen de bossen in en komen langs het oude omstreden Organon-laboratorium. Het staat er nog steeds, nauwelijks zichtbaar, te midden van hoge hekken en afgezet met prikkeldraad. Na ongeveer 1,5 km gaan ook deze twee afstanden uiteen, op weg naar verschillende caférusten. De route loopt hier voornamelijk door de bosgebieden. Vanwege het broodseizoen geeft Staatsbosbeheer, de beheerder van het gebied, geen toestemming om over de heide te lopen. Jammer, maar een volledig begrijpelijke reden en we geven de vogels hun rust.

De lopers op de 40 km steken via het wildecoduct de Rijksweg over. Zij komen in het gebiedje De Mun, van oorsprong een boerenbuurtschap, waarvan de oudste bekende vermelding te vinden is in een oorkonde uit 1253. In vroegere jaren lieten de boeren hier hun schapen grazen op de hooggelegen heide, het toen drassige gebied werd gebruikt als weidegrond voor de koeien. Ook werd er turf gestoken. Pas bij de laatste ruilverkaveling in 1989 was de wateroverlast ten einde en is het gebied voornamelijk landbouwgebied geworden. Het vormt nu de overgang tussen de Maashorst en Herperduin.

Al snel komen we aan de bosrand. Op de borden staat dat we Herperduin betreden, de benaming van het gehele bosgebied tussen Oss, Herpen, Berghem en Schaijk. Kriskras lopen we door dit mooie stukje bos en duin. Hier treffen we de kleine koffiepост. Een welkome onderbreking! We vervolgen de route en passeren het fraai gelegen Ganzenvan, een dynamisch watergebied dat in drogere periodes compleet droogvalt en zich daarna in nattere periodes weer vult.

Wat verderop zien we het Klompven en lopen langs het terrein van vakantiepark Herperduin. De huisjes liggen hier fraai aan de rand van een stukje duingebied. We komen langs de uitkijktoren. Deze is 24 m hoog en staat op een 7 m hoge stuifwal. Bovenop de toren zie je bij helder weer het Provinciehuis in 's-Hertogenbosch!

We volgen een lange zandrug. Dan wordt het tijd om terug te keren richting Maashorst. We steken het verderop gelegen viaduct over en komen opnieuw in een open agrarisch landschap. Let eens op de voorjaarsbloeiers: langs de sloten bloeien de pinksterbloemen in hun zachte lila kleur. Het steekt mooi af tegen het wit van het fluitenkruid. Her en der zien we de gele bloemen van het koolzaad. Wat is de lente toch een mooi seizoen!

Een volgende oversteek, ditmaal de Rijksweg. Opnieuw gaan we de bossen in en zijn dan op weg naar de caférust. Deze is op een leuk plekje: Beachclub De Maashorst. Een passende naam: het vele wit- en blauwgeschilderde hout en de inrichting ademt de sfeer van het strand. Buiten staan de strooien parasols op het strandje aan het water. Met een beetje fantasie waan je jezelf op een tropische bestemming. Ook de 30 km komt hier binnenlopen.

Na de rust lopen de wandelaars een stukje langs de waterplas. Dan wacht de Maashorst, waar prachtige wandelkilometers volgen.

Wetenswaardigheidje:

De naam Maashorst heeft betrekking op het feit dat de Maas hier ongeveer 125.000 jaar geleden stroomde. De Maas heeft in dit gebied veel grind en keien afgezet. Let maar eens op tijdens de wandeling. Soms lijkt het bijna of je over een kiezelpad loopt. Inmiddels ligt de Maas hemelsbreed op ongeveer 11 km afstand. Er is dus wel wat veranderd in die jaren.

De Maashorst meet ongeveer 2400 ha. De kern van het gebied wordt gevormd door de Schaijkse Heide, een droog heidegebied dat in de jaren '30 van de 20e eeuw grotendeels met naaldbos is beplant.

We lopen over een afwisseling van brede zandpaden en smalle slingerende bospaadjes. Behalve dennen zien we ook inheemse loofbomen, zoals eiken en beuken. Dat betekent in deze tijd van het jaar mooi ontluikend groen. Dat prille voorjaarsgroen maakt het bos weer levendig. Hopelijk genieten we van een voorjaarszonnetje dat het jonge blad extra laat oplichten!

De lopers op de 30 en 40 km maken een grote lus door het oostelijk gedeelte van de Maashorst. Ze passeren camping De Peelrand en lopen over het fraaie slingerpad.

Foto: Johan van de Sande

De lus die de 15- en 20 km-lopers op de Maashorst maken, is vanzelfsprekend

korter. Behalve door de bossen, lopen zij ook door het boerenland en komen in buurtschap Loo. Hier bereiken ze een andere caférust, een hele leuke. De naam las je al eerder: LosdoorhetBos. Behalve dat de uitbater hier een gezellig boerenterras heeft, bieden ze ook spannende tochten door de Maashorst aan. Wij beperken ons tot een rustmoment, we zijn al voldoende sportief bezig!

Na de caférust komen lopers in het uitgestrekte Brobbelbiesgebied.

Hier treffen we nog de restanten van een groot landbouwgebied. Dit wordt teruggegeven aan de natuur. De resultaten zijn al zichtbaar want het landbouwgebied is nauwelijks meer te herkennen.

De kans is groot dat we hier de grote grazers zien. Zij houden het terrein open. Er lopen op de Maashorst taoussen, die veel gelijkenis vertonen met het oerrund en Exmoorpony's, de enige nazaat van het Europese wilde paard. Ook lopen in afgezette gebieden wisenten, ook wel de Europese bizon genoemd. Treffen we de grazers, houd dan een gepaste afstand. Zeker als er jongen zijn!

Na mooie kilometers zien we weer wat meer bebouwing. We zijn in het buurtschapje Menzel. Behalve een eeuwenoud agrarisch landschap met een fraaie afwisseling van akkers, weilanden, bos, waterlopen en oude boerderijen, treffen we hier ook weer de Peelrandbreuk. Deze is goed zichtbaar in het landschap als een verhoogde rug in het verder vlakke gebied. En misschien valt de roestbruine kleur van de sloten op. Dit maakt duidelijk dat hier wijstgronden zijn. Omdat deze gronden op een ondergrondse breuk liggen, komt het grondwater hier naar boven. Dit water is erg rijk aan ijzer, waardoor het water een roestbruine kleur heeft.

En dan treffen we de soeppost, met vast en zeker een lekker lentesoepje, gemaakt van – gelukkig - helder water. Op dit punt zijn alle wandelaars weer samen.

Na de rust maken we ons op voor de laatste kilometers, want na al het moois dat we gezien hebben moeten we toch eens terug naar de finish. Maar we krijgen nog een fraaie afsluiting. We lopen Menzel uit en gaan door een tunnel onder de A50 door. Het landschap waarin we nu lopen is een gevarieerd open boerenlandschap. Een stukje asfalt, boerderijen, zandwegen, bosjes en houtwallen, waar het lentegroen zich steeds beter laat zien! Misschien, na deze zachte winter, staat zelfs de meidoorn al in bloei! Het is hier heerlijk wandelen.

We komen op een weg met de passende naam Achter de Berg: een stukje stuifduin met daarop een mooie eiken wal. Wat verderop pakken we nog een laatste stuk bos mee en komen op het terrein van de scouting. Verscholen in de bossen ligt hier een prachtig natuurlijk ven met een zandstrandje. We lopen langs de blokhut en vervolgen de route over een zandweg door het bos. Dan stappen we weer op het asfalt en lopen we richting finish. We zien het Maxend en weten dat we het einde gekomen zijn van een prachtige wandeling, waarvoor we onze routebouwers én alle andere vrijwilligers hartelijk bedanken!

-Myriam van den Berg-